

OVER AANHOUDINGSEENHEDEN!

Alhoewel er in 1971 een werkgroep aanhoudingseenheden wordt opgericht, komt het voor 1980 nauwelijks voor dat er stillen op straat komen. Wel gaan soms rechercheurs op eigen houtje de straat op om mensen te mishandelen, wat achteraf altijd wordt goed gepraat. Op 30 april 1980 wordt de eerste officiële aanhoudingseenheid ingezet. De overheid is niet zo tevreden over de resultaten, en wijt dit o.a. aan het feit dat er te weinig eenheden zijn. Amsterdam begint in oktober 1980 de eerste wouten er voor op te leiden, en de rijkspolitie zet in 1981 in Doodewaard een aanhoudingseenheid in, samengesteld uit leden van arrestatieteams (scherpschutters). Vanaf 1980 zien we in Amsterdam de bekende getraliede busjes rijden. In november 1982 besluiten Kort-hals Altes en Rietkerk (ja, allebei van die 'volkspartij') om in het hele land aanhoudingseenheden op te richten, waardoor je ze tegenwoordig overal tegenkomt. Bovendien worden het er steeds meer, in Amsterdam hebben we nu bijv. 3 aanhoudingseenheden.

STRUCTUUR

Zén aanhoudingseenheid bestaat uit 30 man. Aan het hoofd van één aanhoudingseenheid staat een kommandant (een (hoofd)inspekteur) die wordt bijgestaan door een brigadier. Zij zitten in een aparte bus, de kommando-bus. Van hieruit hebben ze contact

met: A de staf op het hoofdburo (mobilofoon), B de M.E. kommandanten (telecar portofoon), en C de 4 bussen van de aanhoudingsgroepen, die deel uitmaken van de aanhoudingseenheid (mobilofoon). De kommandant bepaalt de te volgen stappen. Hij is de grote strateeg. De brigadier houdt het contact en de chauffeur rijdt. De aanhoudingsgroepen (dit zijn er 4) bestaan uit: A de chauffeur, hij maakt geen deel uit van de eenheid, hij is van de beheersdienst.

B de brigadier, houdt contact met de kommandant.

C 6 (hoofd)agenten, die het 'pakwerk' doen. De taken zijn als volgt verdeelt: - 2 mensen die zich daadwerkelijk met waarneming en aanhouding bezighouden. - 1 persoon die contact houdt tussen de brigadier en de aanhoudingsgroep (tijdens 'aktie') - 2 personen die de aanhouding af moeten schermen, en tevens waarnemen.

Elk van deze 4 aanhoudingsgroepen rijdt in de bekende getraliede bussen rond.

Het is geen bijeengezapt zootje, maar een team, wat hecht moet blijven zonder (al te veel) persoonswisselingen. Als er bij inzet mensen niet bereikbaar zijn of niet kunnen, worden er eenvoudigweg minder aanhoudingsgroepen ingezet. De aanhoudingseenheden maken gebruik van afgesproken gebaren om op straat dingen aan elkaar door te geven, waar en hoe op te treden, of juist niet.

Waar komen de eenheden vandaan?

Smerissen die in aanhoudingseenheden zitten doen dit werk niet permanent. Aanhoudingseenheden worden opgeroepen bij 'ongeregeldheden'. In de dagelijks praktijk komt ong. de helft van de stillen uit de uniformdienst. (ze zijn 'pet') De rest komt uit de recherche dienst. Het gedeelte wat normaal gesproken rechercheerdiens heeft is te onderscheiden in rechercheurs die op het buro zitten en rechercheurs die straatwerk doen. Ieder buro heeft dus in de dagelijkse praktijk z'n eigen stillen, die overigens niet allemaal in de aanhoudingseenheden zitten.

De aanhoudingseenheden zijn niet uit de lucht komen vallen. Ze voldoen binnen het politiekorps aan de vraag naar:

A Meer arrestaties van 'reلمakers', 'aanstichters' en wat al niet meer.

B preventie. Veel mensen zijn bang voor de aanhoudingseenheden omdat ze zich tussen de mensen mengen en niet makkelijk te herkennen zijn.

C Vervolging, de eenheden zijn gespecialiseerd in herkenning, constateren van 'misdrijven', en aanhoudingen. Zo wordt aan de roep om de 'harde hand' voldaan en het maakt ze geen zak uit of de eenheden over de schreef gaan met standrecht afstraffingen e.d..

Wat doen we er tegen? (praktijk)

Anonimiteit, heel belangrijk voor ze is burgerkleding (waarvan reserve in de bussen), en zich in grote groepen mensen mengen. Het is belangrijk de anonimiteit te doorbreken, in praktijksituaties komt het er op neer dat er mensen moeten zijn die ze (indien herkend, en wat dat betreft maken we al vorderingen) fotograferen, of merken. Een idee zou zijn een herkende stille met stickers te 'brandmerken'. (tekst SST!), zo maak je andere mensen er op attent dat er een stille tussen loopt, en ze worden er vreselijk paranoïa van.

Verbindingen, omdat het hier om een team gaat wat nauw contact moet houden met elkaar en M.E. kommandanten, zijn ze volstrekt afhankelijk van verbindingen. Een idee om de (aan meerder antennes en minder inhoud) herkenbare kommandobussen op te zoeken?

Hoe herken je een stille?

Let op de houding van mensen. Een stille bevindt zich in de nabijheid van anderen. Of ze staan in groepjes. Let op gebaren ten opzichte van anderen. Stillen kijken rond, ze doen niets, tenzij het om een provocerende handeling gaat. Sluit de mogelijkheid van volgen niet uit, ze blijven niet voortdurend uit de bussen, of in de bussen, lopen heen en weer. Bestempel niet de eerste de beste als stille, kweek geen paranoïa!

1. Een aanhoudingsgroep dient zoveel mogelijk bij elkaar te blijven.
2. Binnen de aanhoudingsgroep dient een duidelijke taakverdeling te zijn.
3. Een aanhoudingseenheid dient zich zo onopvallend mogelijk te gedragen en zich aan te passen aan de situatie

De leden van de aanhoudingseenheid dienen onderling contact, wat duidelijk zichtbaar is voor de tegenpartij, zoveel mogelijk te vermijden. De kleding van de aanhoudingseenheid dient zodanig te zijn dat men binnen de groep waarin men opereert niet opvalt. Dit laatste dient zorgvuldig te gebeuren omdat tijdens één van de optredens is gebleken dat enige van de leden van de aanhoudingseenheid zich zodanig onopvallend hadden gekleed dat ze juist opvielen bij de tegenpartij. (De wijze van kleden was net iets te overdreven vergeleken bij de kleding van de tegenpartij.) Tevens moet een aanhoudingseenheid in staat zijn om tijdens een daadwerkelijke inzet, van kleding te wisselen. Hiertoe kunnen vele manieren ontwikkeld worden, zoals het dragen van jassen over elkaar, het omdraaien van jassen, wel of geen bril, sjaals enz.

4. Een aanhoudingsgroep dient geen groter risico te aanvaarden dan zij op dat moment verantwoord acht.

De leden moeten beseffen dat het belangrijkste is om weer 'heel' terug te keren naar de uitgangsstelling. Het is niet de bedoeling dat er ten koste van alles arrestanten gemaakt worden.

5. Een aanhoudingseenheid dient slechts daadwerkelijk op te treden als de ordeverstoring daar is en de M.E. optreedt.

6 In principe treedt een aanhoudingseenheid niet in contact met geuniformeerde kollega's, tenzij de situatie vereist dat anders handelen niet mogelijk is.

7. Een aanhoudingseenheid treedt alleen op tegen strafbare feiten die voldoende zwaar zijn.

Tegen kleine feiten zoals bijv. het omtrekken v.e. verkeersbord wordt in principe niet opgetreden, tenzij men met de aanhouding wil bereiken dat de identiteit van een bepaalde verdachte wordt vastgesteld. Ook kan de mogelijkheid zich voordoen dat iemand wordt aangehouden die een klein strafbaar feit pleegt met de bedoeling dat hij voor enige tijd uit de roulatie is. Te denken valt hierbij aan die verdachten, die op zichzelf geen ernstige strafbare feiten plegen doch binnen de groep een leidersrol vervullen c.q. de zaak opruien (het strafbare feit opruïing zal meestal niet moeilijk te bewijzen zijn).

RICHTLIJNEN

8. Een aanhoudingseenheid maakt de arrestant duidelijk, dat hij te maken heeft met politieambtenaren, d.m.v. tonen van legitimatiebewijs en/of duidelijk zeggen dat de arrestant te doen heeft met politie.

9. Waarnemingen die een aanhoudingseenheid doet, of gesprekken die zij opvangt, waaruit informatie te halen is, worden zo snel en duidelijk mogelijk doorgegeven aan haar hoogste kommandant.

10. Een aanhoudingseenheid draagt er zorg voor dat er achteraf na de aanhouding van een verdachte een duidelijk proces-verbaal komt met een sluitend bewijs.

11. Een aanhoudingseenheid dient na elk optreden een goede evaluatie te houden waarbij de ervaringen, die op dat moment nog vers zijn, worden uitgewisseld.

12. Een aanhoudingseenheid maakt geen gebruik van een vuurwapen, anders dan ter noodzakelijke verdediging, zoals bedoeld in Art. 41 van het wetboek van strafrecht (noodweer). Vuurwapengebruik is dus uitsluitend defensief, nimmer offensief.

Door de aanhoudingseenheid moet de discipline opgebracht kunnen worden om liever terug te treden dan het vuurwapen te trekken, uiteraard met uitzondering van gevallen van duidelijke noodweer.

13. Een aanhoudingseenheid die een arrestant in zijn macht heeft, behandelt deze korrekt.

14. Een aangehouden verdachte wordt zo snel mogelijk achter de M.E.-lijnes gebracht. Pas achter deze lijnes worden hem evt. boeien omgedaan.

15. Een aangehouden verdachte wordt zo snel mogelijk naar een plaats van opvang afgevoerd.

16. De aanhoudingseenheid zorgt ervoor dat bij een aangehouden verdachte altijd een arrestatiekaart aanwezig is die zo duidelijk mogelijk is ingevuld, zodat de desbetreffende arrestant door kollega's administratief zo goed mogelijk kan worden afgehandeld.

17. Een aanhoudingseenheid dient attent te zijn op provokateurs van de tegenpartij die zich opzettelijk laten aanhouden. Tijdens de afgelopen reellen is geconstateerd dat de tegenpartij zich bedient van de volgende tactiek: één van de releschoppers pleegt duidelijk strafbare feiten en stelt zich zodanig op dat er een grote kans bestaat dat hij wordt aangehouden. De releschopper heeft met andere releschopp-

ers de afspraak, dat zodra hij door mensen in burger wordt vastgepakt, hij wordt aangehouden door politiemensen. De releschopper met wie de provocateur de afspraak heeft, houden hem wat dit laatste betreft scherp in de gaten. Indien men ziet dat de provocateur wordt vastgepakt, gaan zij en bloc op de aanhouders af, ontzettend de gemaakte arrestant en 'straffen' de aanhouders af.

18. Indien een aanhouding niet vlot genoeg verloopt en de tegenpartij dit in de gaten krijgt (met een kans op eskalatie) dient de aanhoudingseenheid zoveel besef op te brengen dat zij de arrestant laat lopen en eventueel een nieuwe kans afwacht.

19. Als een aanhoudingseenheid op een moment van aanhouding gekonfronteerd wordt met stenengooiers, bestaat de mogelijkheid de arrestant als schild te gebruiken.

Wanneer een aanhouding is verricht en er wordt met stenen gegooid in de richting van de aanhoudingseenheid en er zijn op dat moment geen andere middelen aanwezig om dekking achter te zoeken, verdient het aanbeveling de arrestant met behulp van aangeleerde technieken als schild te gebruiken. Hierbij zal men moeten trachten duidelijk te maken aan de overige releschoppers dat er wordt gegooid op een van de leden uit hun groep. De duur van deze methode moet ook zo kort mogelijk zijn.

20. Waardevolle voorwerpen dienen door een aanhoudingseenheid thuis gelaten te worden.

21. Indien er sprake is van een rustige situatie dient een aanhoudingseenheid niet aanwezig te zijn. Dit werkt slechts provocerend op de tegenpartij die vrij snel in de gaten heeft dat er zich tussen hen politiepersoneel bevindt.

Tijdens een in Amsterdam gehouden demonstratie na de metrorellen van 10 oktober 1980 is deze aanhoudingseenheid gebleken, dat hun aanwezigheid slechts provocerend werkte. De aanwezigheid van politiepersoneel werd door de demonstranten snel onderkend en men begon binnen de demonstratie methodes toe te passen om politiepersoneel te lokaliseren (o.a. werden mensen onverwachts van achteren vastgepakt om vast te stellen of er schouderholsters werden gedragen). Wanneer een politiemann werd ontdekt gaf dit aanleiding tot kleine incidenten, die in feite overbodig waren geweest als men zich had beperkt tot het waarnemen op grotere afstand.

22. Waarnemingen van strafbare feiten door een aanhoudingseenheid dienen zoveel mogelijk door twee ambtenaren te worden geconstateerd. (Dit in verband met de bewijsvoering achteraf)

23. De kommandant van een aanhoudingseenheid dient in de buurt van zijn eenheden te zijn en koördinerend op te treden met de M.E.-kommandanten c.q. de staven aan het hoofdburo. De kommandant dient zijn eenheden van goede informatie te voorzien.

24. De aanhoudingseenheid draagt zorg dat de ter plaatse aanwezige M.E. op de hoogte is van haar aanwezigheid, zodat zij daar bij hun optreden rekening mee kunnen houden.

25. De kommandant van een aanhoudingseenheid maakt gebruik van een niet als zodanig te herkennen politievoertuig, waarin de nodige verbindingen aanwezig zijn. De eenheden maken gebruik van busjes, waarvan de ruiten in ieder geval zijn beschermd (raster) waarin verbindingapparatuur aanwezig is.

26. Voor een actie stelt een aanhoudingseenheid zich zodanig op met de voertuigen, dat men niet opvalt.

27. Een aanhoudingseenheid spreekt voor elk optreden een punt van hergroepering af, waar de groep weer bij elkaar komt, indien men elkaar kwijt raakt, hetgeen inrealsituaties niet ondenkbaar is.

28. De bevelvoering binnen een aanhoudingseenheid dient kort en zakelijk te zijn, waarbij niet de situatie mag ontstaan dat er gediscussieerd wordt over een gegeven opdracht (meningsverschillen dienen besproken te worden in de evaluatie en niet op straat).

Dit om te voorkomen dat de verbindingen te lang bezet blijven.

29. Een aanhoudingseenheid mag onder geen beding teveel van personeel wisselen. Het elkaar goed kennen is zeer belangrijk gebleken.

30. Een aanhoudingseenheid dient fysiek op een behoorlijk peil te staan en getraind te zijn in zijn mogelijkheden en vooral onmogelijkheden, welke vaardigheden in een oefenprogramma dienen te worden bijgehouden.

31. Over de wijze van geweldsaanwending dient binnen de groep overeenstemming te zijn. Het aan te wenden geweld dient tot een minimum beperkt te blijven. De eenheid moet fysiek zodanig zijn dat een aangehouden persoon snel en zonder veel onnodig geweld wordt afgevoerd.

32. Het daadwerkelijk optreden tijdens een gewelddadige demonstratie dient bij voorkeur te geschieden op plaatsen waar normaliter ook veel publiek komt.

33. De leden van een aanhoudingseenheid dienen te zijn voorbereid op een evt. verschijning voor de rechtbank (juridies/voorlichting).